

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN CİNSİYET DEĞİŞKENİNE GÖRE REKREASYONEL EĞİLİMLERİ VE REKREASYONEL ETKİNLİKLERE KATILIMINA ENGEL OLAN FAKTÖRLER

Yaşar ÇORUH*, **Suat KARAKÜÇÜK****

*Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Ağrı, **TURKEY**

Gazi Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Ankara, **TURKEY

Email: yasar_coruh@hotmail.com

Özet

Araştırmanın amacı üniversite öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre; rekreasyonel faaliyetlere katılım eğilimleri ve bu etkinliklere katılımında engel olan faktörlerin incelenmesi. Araştırmanın evrenini, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi'nde 2012-2013 öğretim yılında öğrenim gören lisans öğrencileri, örneklem grubunu ise İslami İlimler Fakültesi, Fen-Edebiyat Fakültesi ve Eğitim Fakültesi'nin de normal ve ikinci öğretim öğrencileri içerisinde tesadüfi örneklem metodu ile seçilen ve araştırmaya gönüllü olarak katılan 490 birey oluşturmuştur. Çalışmada veri toplama aracı olarak "Boş Zaman Engelleri" ölçeği kullanılmıştır. Çalışmanın analizi için Anova ve bağımsız iki örnek t testi uygulanmış olup, bu uygulama sonucu anlamlı bulunan farklılığın kaynağını belirlemek amacıyla Duncan testi yapılmıştır. Çalışmada kullanılan ölçekte yer alan altı faktörün üçünde belirtilen bağımsız değişkenlere göre farklılaşmaların gözlemlendiği ancak, bu farklılaşmaların daha çok "zaman ve ilgi eksikliği" alt boyutunda yoğunlaştığı anlaşılmıştır.

Anahtar kelime: Boş zaman, Engel, Rekreasyon

RECREATIONAL TENDENCIES AND THE FACTORS PREVENTING UNIVERSITY STUDENTS PARTICIPATING TO RECREATIONAL ACTIVITES ACCORDING TO GENDER

Abstract

The purpose of the study of university students according to gender; recreational activity participation trends and participation in these events in the factors which may impede the examination of population of the study, Agri Ibrahim Chechen University 2012-2013 academic year, students who are studying the sample group the Islamic Sciences Faculty, Faculty of Arts and Education at the Faculty of normal and used in teaching students selected by the random sampling method and volunteered to participate in the research consisted of 490 individuals.

Working as a data collection tool "Leisure Barriers" scale is used. Working for the analysis of two independent sample t-test and ANOVA were applied, no significant differences found as a result of these practices in order to determine the source of the Duncan test was performed. The scale used in the study in three of the six factors of the variations observed according to the specified arguments, but this perspective more "time and lack of interest in" the focus has been understood that.

Keyword: Leisure, Conflict, Recreation

1. Giriş

Gençleri boş zamanlarını verimli bir şekilde değerlendirilmesi eğitsel ve sosyo-kültürel, ekonomik, sağlık ve eğitim problemlerinin önlenmesi bakımından önemlidir (Korkmaz,2000). Bu nedenle öğrencilerin boş zamanlarını eğitsel biçimde değerlendirilmesi için üniversitelerde sosyal ve kültürel faaliyetleri geliştirmek gerekmektedir (Zelinski,2004; Korkmaz,2000). Spor, sinema, tiyatro, müzik, folklor gibi sanat ve kültür dallarının geliştirilmesi ve desteklenmesiyle üniversitelerde ve yurtlarda boş zamanların değerlendirilmesi, problemi nispeten ortadan kalkacaktır (Korkmaz,2000).

Rekreasyonel etkinliklerin boş zamanda yapılmasının yanı sıra, organizmayı dinlendirici, düzenleyici, sağlık ve güç kazandırıcı, ruh ve beden sağlığı yönünden koruyucu, iyileştirici ve kişiliğin gelişmesini sağlayıcı özellikte olması gerektiği bilinmektedir. Etkinlikler ise; cinsiyetlere, yaşlara, yer ve olanaklara, mevsimlere göre ve yaratıcı, sportif, öğrenme, izleme, bireysel, toplulukla girilen etkinlikler olarak da ele alınmaktadır (Ergin,1972).

Rekreatif faaliyetler yaşam kalitesini arttıran ve hayata anlam kazandıran organizasyonlar olarak görülmektedir. Bu bakıma dünyanın her yerinde insanlar fiziksel, ruhsal ve toplumsal yararları nedeniyle rekreatif faaliyetlere katılmaktadırlar (Sevil ve arkadaşları,2012). Alexandris'e göre, rekreasyon faaliyetlerinin birçok ülkede büyük reklam kampanyaları ile çok ilerleme kaydettiğini ve fiziksel, psikolojik ve sosyal yararların rekreasyona duyulan ihtiyacın potansiyelini artırmaktadır (Alexandris,1998) Bireylerin sosyo-ekonomik yapılarına bağlı değişkenler, rekreasyonel eğilim ve talepleri etkileyen önemli bir unsurdur. Kişilerin tutumları, algılama ve tercihlerini etkileyen faktörlerin neler olduğunun bilinmesi rekreasyon kalitesinin sağlanması açısından önemli bir koşul olduğu bilinmektedir (Darwart ve arkadaşları,2004). Kullanıcı özellikleri ve rekreasyonel eğilimleri etkileyen faktörler incelendiğinde; yaş, cinsiyet, gelir durumu, meslek, eğitim düzeyi, medeni durum, aile yapısı, çocuk sayısı, konut özellikleri, zevkler ve algılama olarak sıralanabilir (Kouthouris,2005). Günlük yaşamımız içinde, çalışma ve diğer etkinliklerimizin sıkıcı ve kendini tekrarlayan çabalara dönüşmesi, serbest zaman değerlendirme etkinliklerini yaşamımızın önemli bir parçası ve bir yenilenme aracı haline getirmiştir.

Bununla birlikte, kişilerin serbest zamanlarını değerlendirmelerine yönelik çok seçenekli hizmetler sunan canlı bir sektör de meydana gelmiştir. Ekonomik verimliliğin artması ve çalışma koşullarının rahatlaması ile ortaya çıkan serbest zamanın bilinçli bir şekilde değerlendirilmesi, olumlu sonuçları doğurmuştur. Bu konuda yapılan çalışmalarda, serbest zamanın pozitif kullanımının artmasının kendini gerçekleştiren ve ruhen sağlıklı gençlerin gelişmesine katkıda bulunduğu yaygın olarak ifade edilmektedir (Balcı ve arkadaşları, 2002).

2. Materyal ve Yöntem

2.1. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi'nde 2012-2013 öğretim yılında öğrenim gören lisans öğrencileri, örneklem grubunu ise İslami İlimler Fakültesi, Fen-Edebiyat Fakültesi ve Eğitim Fakültesinde normal ve ikinci öğretim öğrencileri içerisinde tesadüfi örneklem metodu ile seçilen ve araştırmaya gönüllü olarak katılan 490 birey oluşturmuştur.

Örneklem grubunun belirlenmesinde, normal ve ikinci öğretimleri olan, özel yetenekle öğrenci alınan bölümlerde eğitim görmeyen üniversite öğrencilerinin olması dikkate alınmıştır.

2.2. Veri Toplama Aracı

Çalışmada kullanılan veri toplama aracı 3 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, katılımcılarının demografik bilgilerini tanımlamaya yönelik sorulara, ikinci bölümde rekreasyonel eğilimlerini belirlemeye yönelik sorulara yer verilmiş ve üçüncü bölümde ise Alexandris ve Carrol tarafından geliştirilen, toplam 6 alt boyut ve 27 maddeden oluşan “Boş Zaman Engelleri” ölçeği kullanılmıştır. Ölçeğin Türk Toplumunu için geçerlik ve güvenirlik çalışması ise Karaküçük ve Gürbüz, tarafından yapılmıştır. Ölçek, bireyleri Boş Zaman Engellerini belirlemeye iten, (1) “zaman ve ilgi eksikliği”, (2) “birey psikolojisi”, (3) “bilgi eksikliği”, (4) “ulaşım sorunu”, (5) “tesis yetersizliği” ve (6) “arkadaş eksikliği” gibi 6 alt boyuttu ölçmeye yönelik 27 maddeden oluşmaktadır. Bireylerin Boş Zaman Engelleri, “Kesinlikle Önemsiz (1)” ve “Önemsiz (2)”, “Önemli (3)”, ve “Çok Önemli (4)” şeklinde 4’lü likert tipi ölçek üzerinde değerlendirilmektedir.

2.3. Verilerin Toplanması

Veri toplama aracı, belirlenen bölümlerdeki öğrencilere derslerin başlangıcında rahatsız olmamaları ve anketteki sorulara içtenlikle cevap vermelerini sağlamak amacıyla dinlendikleri zamanlarında (kafeterya, bahçe vb. yerlerde dinlenir iken, sınıf ortamına alınarak) anketlerin uygulanması sağlanmıştır. Anketlerin uygulanması ve toplanması aşamasında gizlilik ilkesine bağlı kalmıştır.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırmanın amacında yer alan alt problemlere uygun olarak toplanan veriler, kontrol edilmiş ve elektronik ortamda kayıt altına alınmıştır. Egzersiz katılımcılarından geri dönen anketlerden 38 tanesi eksik ve yanlış doldurulduğu için işleme alınmamış ve 490 anket değerlendirilmiştir. Kaydedilen verilerin çözümlenmesinde ise SPSS (Statistical Package for Social Sciences 15.0) programından faydalanılmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin görüşlerinin cinsiyet, öğretim türü ve sınıflara göre yapılan karşılaştırmasında Anova ve bağımsız iki örnek t testi uygulanmış olup, bu uygulama sonucu anlamlı bulunan farklılığın kaynağını belirlemek amacıyla Duncan testi yapılmıştır. Verilerin istatistiksel analizinde ölçeğin alt boyutlarını ortaya çıkarabilmek için faktör analizi uygulanmış ve faktör analizinde varimax eksen döndürmeli temel bileşenler analizi yöntemi uygulanmıştır. Anketin iç tutarlılığını test etmek için faktör analizi sonucunda belirlenmiş olan alt boyutlara ve toplam ölçeğe Cronsbach’s Alfa iç tutarlılık testi uygulanmıştır.

3.Bulgular

Tablo 1. Katılımcıların Zaman ve İlgisi Eksikliği Alt Boyutunun Cinsiyete İlişkin Bağımsız İki Örnek t Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	Ortalama	Sh	T	P-değeri
Erkek	239	2.56	0.041	2.321	0.021
Kadın	251	2.42	0.042		

Zaman ve ilgi eksikliği bakımından erkeklerle kadınlar arasında anlamlı fark vardır ($p=0.045$).

Tablo 2. Katılımcıların Birey Psikolojisi Alt Boyutunun Cinsiyete İlişkin Bağımsız İki Örnek t Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	Ortalama	Sh	T	P-değeri
Erkek	239	2.60	0.048	2.64	0.009
Kadın	251	2.42	0.047		

Birey psikolojisi bakımından kadınlar ve erkekler arasında çok anlamlı düzeyde farklılık vardır ($p=0.009$).

Tablo 3. Katılımcıların Bilgi Eksikliği Alt Boyutunun Cinsiyete İlişkin Bağımsız İki Örnek t Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	Ortalama	Sh	T	P-değeri
Erkek	239	2.76	0.051	1.54	0.125
Kadın	251	2.66	0.053		

Tablo 3 incelendiğinde, kadın ve erkeklerde **bilgi eksikliği** alt boyutunun cinsiyete ilişkin olarak anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p=0.125$).

Tablo 4. Katılımcıların Ulaşım Sorunu Alt Boyutunun Cinsiyetlerine İlişkin Bağımsız İki Örnek t Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	Ortalama	Sh	T	P-değeri
Erkek	239	2.71	0.046	0.20	0.842
Kadın	251	2.69	0.052		

Kadın ve erkeklerde ulaşım sorunu faktörü bakımından anlamlı farklılık yoktur ($p=0.842$).

Tablo 5. Katılımcıların Tesis Yetersizliği Alt Boyutunun Cinsiyetlerine İlişkin Bağımsız İki Örnek t Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	Ortalama	Sh	T	P-değeri
Erkek	239	2.84	0.045	-0.95	0.342
Kadın	251	2.90	0.044		

Tablo 5'e bakıldığında, katılımcıların tesis yetersizliği alt boyutunun **cinsiyetlerine ilişkin** anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p=0.342$).

Tablo 6. Katılımcıların Arkadaş Eksikliği Alt Boyutunun Cinsiyetlerine İlişkin Bağımsız İki Örnek t Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	Ortalama	Sh	T	P-değeri
Erkek	239	2.45	0.051	0.22	0.826
Kadın	251	2.44	0.045		

Tablo 6'ya bakıldığında, arkadaş eksikliği alt boyutunun **cinsiyete ilişkin** olarak anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir ($p=0.826$).

4. Tartışma ve Sonuç

Araştırma grubunun %41.6'sının haftalık 6-10 saat boş zaman imkanları oldukları görülürken, haftalık 1-5 saat ve $16 \geq$ saat boş zamanı olanların oranı ise %18.0'dir. Rekreatif aktivitelere katılımın insan yaşamında çok önemli bir yere sahip olduğunun belirlenmesine rağmen, günümüzde pek çok bireyin rekreatif amaçlı fiziksel aktiviteye ya hiç ya da yeterli düzeyde katılmadığını ortaya koymaktadır. Bazı araştırmalar boş zamanlarında hiçbir faaliyetle uğraşmayan ve sıkılan insanların, sağlık açısından zararlı birtakım davranışlara yöneldiklerini (sigara, alkol vb.) ve daha düşük fiziksel ve mental sağlık düzeyine sahip olduklarını göstermektedir (Caldwell ve arkadaşları,2004).

Araştırmanın bulguları bakıldığında ise; Zaman ve ilgi eksikliği bakımından erkeklerle kadınlar arasında ($p=0.045$), Birey psikolojisi bakımından kadınlar ve erkekler arasında ($p=0.009$) ve yine bilgi eksikliği ($p=0.009$) bakımından arasında anlamlı düzeyde farklılık olduğu görülmektedir. Fakat, Kadın ve erkekler arasında ulaşım sorunu faktörü bakıldığında ($p=0.842$), katılımcıların tesis yetersizliği durumunda ($p=0.342$) ve arkadaş eksikliği alt boyutunun açısından bakıldığında **cinsiyete ilişkin** olarak anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir ($p=0.826$).

Üniversite öğrencilerinin zaman ve ilgi eksikliği bakımından erkeklerle kadınlar arasında anlamlı fark bulunmuştur. Yani erkekler kadınlara nazaran boş zamanlarını değerlendirme konusunda pek ilgi duymadıkları anlaşılmaktadır. Bunun başlıca sebeplerinden birisinin Türk kültüründe erkeklerin çalışmakla mükellef olması ve ataerkil yapısına sahip olmalarından dolayı kaynaklanıyor olabileceği söylenebilir. Çalışmak veya bir işle meşgul olmanın erkekler tarafından zaman ile ilgi durumun problem etmeleri beklendik bir bulgu olarak görülmektedir. Mieczkowski ifade ettiği üzere serbest zamanın; hiçbir faaliyette bulunulmadan geçirilen zaman olarak ifade edilirken, boş zaman ise iş saatleri dışındaki serbest zaman aralığı olarak ifade etmiştir. Kısaca erkeklerin serbest zaman rekreatif faaliyetlerine katılmaları için boş zaman olan az olabilmelerinden dolayı zaman ve ilgi eksikliği konusunda olabileceği söylenebilir. Henderson ve diğerleri (1996) yapmış oldukları çalışmada, kadın ve erkeğin toplumda karşı karşıya kaldıkları meselelerin farklı olduğunu, dolayısıyla boş zamanlarında gerçekleştirdikleri faaliyetlerin de farklı olduğunu belirtmişlerdir. Moccia'ya göre (2000), cinsiyet, boş zaman faaliyetlerini tercih etmede önemli bir rol oynamaktadır. Altergoot ve McCreedy (1993) yapmış oldukları çalışmada Moccia'yı destekleyici sonuçlara ulaşarak, bireylerin boş zaman faaliyetlerine katılmalarını etkileyen faktörler arasında aile yapısının ve cinsiyetin önemli rol oynadığını belirlemiştir.

Elde edilen bulgular göre, birey psikolojisi alt boyutuna ilişkin kadınlar lehine erkeklere göre farklılığın daha yüksek olduğunu göstermektedir. Tolukan'ın yaptığı çalışmada, cinsiyete göre alt boyut ortalamaları incelendiğinde ise kadınların erkeklere göre birey psikolojisi alt boyutuna daha fazla katıldıkları ya da bu ölçekteki soruları daha fazla benimsedikleri söylenebilir. Bu sonuç çalışmamızla örtüşmemektedir. Araştırma grubumuzdaki erkekler, psikolojik olarak bu faaliyetlere kendini hazır hissetmiyor ve bu faaliyetlere katılmada sakatlanacağı veya zarar göreceği hususunu kadınlara nazaran daha çok önemsedikleri anlaşılmaktadır. Ancak boş zaman aktiviteleri aynı zamanda yoğun düşüncelerden uzaklaşmayı sağlar ve sonuç olarak kişiyi stresli yaşam koşullarının tetiklediği sıkıntı veren düşüncelerden uzaklaştırır. Boş zaman aktiviteleri yoluyla stresten geçici de olsa kaçış bireylerin psikolojik olarak yenilenmesine ve ortaya çıkan problemlerle daha kolay baş etmesine yardımcı olur (Sharp ve arkadaşları,1994). Bireylerin psikolojilerin iyi olması sürekli beklenen bir durumdur özellikler kadınlar için iyi görünmek ruh hallerini üst düzeyde tuttuğu söylenebilir. İyi görünmenin bir çok yolu vardır bunlardan biride fiziksel olarak aktivite ve rekreatif faaliyetlere katılmaktan geçer. James (1995), çeşitli nedenlerden dolayı bayanların dış görünüşlerinin, halka açık tesislerde katıldıkları faaliyetleri sınırlandırabildiğini tespit etmiştir. Archer ve McDonald (1991), ergenlik çağındaki bazı kızların cinsiyete bağlı olarak bazı spor türlerine katılmadıklarını belirlemiştir.

Analiz sonuçlarına göre, öğrencilerin cinsiyetleri bakımından bilgi eksikliği faktörü göz önüne alındığında anlamlı düzeyde farklılık olduğu görülmektedir. Kısacası rekreatif faaliyetler ile ilgili bilgi eksikliği kadınların erkeklerde fazla olduğu bulunmuştur. Alexandris ve Carrroll tarafından üniversite öğrencilerinin rekreasyonel sportif aktivitelere katılım sıklıkları ve bu katılımı engelleyen etkenler üzerine yaptıkları araştırmada bilgi eksikliği ve bireyin motive olma düzeyi ile engelleri algılama düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır (Alexandris ve arkadaşları,1997). Özşaker (2012) yapmış olduğu çalışmada ise bulgularımızla örtüşmeyen sonuçlar elde etmiştir.

Bu kavramlara göre serbest zaman; kişinin özgürce kullanabileceği zaman dilimini (Karasar vd, 1999), bireyin hem kendisi hem de başkaları için bütün zorunluluklardan ya da bağlantılardan kurtulduğu ve kendi isteği ile seçeceği bir etkinlikle uğraşacağı zaman

(Tezcan,1993), bireyin yaşamak için başvurması gereken uğraşların dışında bireysel tercihlerine ayracağı zaman Gökçe., 1984), memnuniyet içeren ve kişisel doyumu arttıran, seçme şansı yaratıcılık hoşnutluk veren, eğlencelere öncülük eden yararları ile insan hayatının özel bir alanı (Özdemir et all, 2006), dinlenme, rahatlama, bilgi ve görgüsünü arttırma, psikolojik ve fizyolojik zevklerinde doyumu gerçekleştirme (Yetim, 2005) olarak ifade edilmektedir.

KAYNAKÇA

Alexandris K, Carroll B. Demographic Differences in the Perception of Constraints on Recreational Sport Participation: Results from a Study in Greece. *Leisure Studies* 1997; 16: 107-125.

Alexandris K. Patterns of Recreational Sport Participation within the Adult Population in Greece. *The Cyber-Journal of Sport Marketing. Electronic Journal* [online] 1998-April [cited 2013 January 8]; 2(2): Available from:URL: <http://fulltext.ausport.gov.au/fulltext/1998/cjism/v2n2/alexandris22.htm>.

Altergoot, K., & McCreedy, C.C: "Gender and Family Status Across the Life: Constraints of Five Types of Leisure." *Loisiret Societe/Society and Leisure*, 1993; 16(1), pp.151-180.

Archer, J., & McDonald, M.: "Gender Roles and Sports in Adolescent Girls." *Leisure Studies*, 9, 1990; pp.225-240.

Balcı V, Demirtaş M, Gürbüz P, İlhan A, Ersöz V. Ankara'daki Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Etkinliklerine Katılımlarının Araştırılması. *7. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi*, 2002; 123- 131, Antalya.

Broadhurst R.(@all.,2001;) *Managing Environments For Leisure And Recreation*, London, GBR:Rotledge, 2001; s.3.

Caldwell LL, Smith EA. Leisure and Mental Health of High Risk Adolescents, D. M. Compton and S. E. Iso-Ahola (ed.), *Leisure and Mental Health*. Park City, UT, Family Development Resources. 1994; 330-3

Dorwart C, Leung YF, Moore R. Managing visitors' perceptions. *Parks and Recreation* 2004; 39(5): 24-31. Ergin G. Boş Zaman Değerlendirme Eğitimi. *Beden Eğitimi Dergisi* 1972; 25: 24-25.

Gökçe B. *Orta Öğretim Gençliğinin Beklentisi ve Sorunları*. MEB Yayını, Ankara, 1984.

Henderson, K. A: "Anatomy is not Destiny: A Feminist Analysis of the Scholarship on Women's Leisure." *Leisure Sciences*, 1990; 12, pp.229- 236.

Karaküçük S, Gürbüz B. The reliability and validity of the Turkish version of "Leisure Constraints Questionnaire". 9th International Sport Sciences Congress, Congress Proceedings Book. Muğla, Turkey 2006.

- Karasar N, Hakan A, Can G, Özdeş K, Sözer E ve ark. Anadolu Üniversitesi Öğrencilerinin Sosyo- Kültürel ve Sosyo-Ekonomik Özellikleri ile Beklenti ve Sorunları. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını; 1999.
- Korkmaz A. Yüksek Öğretim Gençliğinin Problemleri. Milli Eğitim Dergisi 2000; 145:41-45.
- Kouthouris C. Investigating Demographic and Attitude Characteristics of Recreational Skiers: An Application of Behavioral Segmentation. The Sport Journal 2005; 8(4); unpaginated.
- Mieczkowski, Z. (1990): World Trend in Tourism and Recreation, New York: Peter Lang Publishing.
- Moccia, F.D.: "Planning Time: An Emergent European Practice." European Planning Studies, 2000; 8(3), pp.367-376.
- Özdemir S, Karaküçük S, Gümüş M, Kıran S. Türkiye Taş Kömürü Kurumu Genel Müdürlüğü'nde Çalışan Yeryüzü İşçilerinin Boş Zamanlarını Değerlendirme Alışkanlıklarının Belirlenmesi, 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, Bildiri Kitabı, Muğla, 2006;s.10.
- Özkaşer, M. (2012) Gençlerin Serbest Zaman Aktivitelerine Katılmama Nedenleri Üzerine Bir İnceleme.Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Bilim Dergisi, 2012; 14 (1): 126-131.
- Sevil T, Şimşek K.Y, Katırcı H, Çelik OV, Çeliksoy M.A. Boş Zaman ve Rekreasyon Yönetimi. 1. Baskı. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını; 2012.
- Sharp A, Mannell RC. Participation in Leisure as a Coping Strategy Among Bereaved Women. D. Dawson (ed.), Proceedings of the Eighth Canadian Congress on Leisure Research 1996; 241-244.
- Tezcan M. *Boş Zamanlar Sosyolojisi*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, Ankara, 1993.
- Yetim A. Sosyoloji ve Spor. İstanbul: Yayıncılık Matbaası, 2005.
- Zelinski EJ. Çalışma(ma)'nın Keyfi, İşkolikler, İşsizler ve Emekliler İçin Bir Rehber.Birinci Baskı. Çolakoğlu D (Çev), İstanbul: Boyner Yayınları; 2004.